

Piotr Janik SJ

Koncepcja przekonania w ujęciu
semiotyczno-pragmatycznym

Charles S. Peirce (1839-1914)

Akademia Ignatianum
Wydawnictwo WAM

Kraków 2011

Spis treści

Wprowadzenie	11
O autorze <i>Utrwalania przekonań</i> i <i>Jak uczynić nasze myśli</i> <i>jasnymi?</i>	11
Wstęp	13
Wykaz skrótów	17
Rzeczywistość – świadomość – przekonanie	
Trzy postulaty realizmu pragmatycznego	21
Charakter transcendentny realizmu pojęciowego	21
<i>Distinctio formalis</i> Dunska Szkota w filozofii Peirce'a	21
Realizm, myśl, logika	24
Metodologiczny wymiar realizmu pragmatycznego	28
Racjonalność, krytyka, metoda	28
Rola społeczności w badaniach	30
Charakter wiedzy, świadomość, pojęcia intelektualne	32
Odkrycie naukowe, fakt, wgląd w rzeczywistość	35
Realizm kosmologiczny	38
Rzeczywistość jest dynamiczna	38
Sądy logiczne a rzeczywistość	39
Doświadczenie a przekonanie	45
Doświadczenie jako eksperyment	45
Koncepcja „ <i>prius in sensu</i> ”	50
Rozum i zmysły	50
Percepcja a abdukcja	53
Związek wiedzy z danymi zmysłowymi	55
Reguła pragmatyczna	55
O naturze przekonania	57
Przekonanie a metoda naukowa	59
Kategorie myśli	66
Podział kategorialny	66
Opis kategorii myśli	68
Uniwersum doświadczenia	72

Znak - reprezentamen i jego rola w powstawaniu przekonań

Znak triadyczny – jednostka elementarna	81
Źródła pragmatycznej koncepcji znaku	81
Znak u starożytnych	81
Znak w pragmatyzmie	84
Semioza, czyli proces znakowy	86
Struktura znaku-representamenu	88
Podstawowa definicja znaku	88
Dyskusja wokół pragmatycznej koncepcji znaku	91
Terminologia wewnątrzznakowa	94
Trójkąt semiotyczny	94
Obiekt bezpośredni i obiekt dynamiczny	96
Interpretant	100
Klasy znaków i ich wykładnia	104
Znak triadyczny w świetle kategorii	104
Klasyfikacja znaków	107
Znaki i semioza	112
Myślenie, przekonanie, znak	117
Myślenie jako przewyżnianie wątpliwości	117
Odruchy instynktowe podstawą dla rozumowania	117
Od „żywej wątpliwości” do spokoju umysłu	119
Myślenie jako działanie na znakach	123
Wnioskowanie logiczne	123
Dedukcja	124
Indukcja	125
Abdukcja, retrodukcja, stawianie hipotez	126
Przykład odkrycia naukowego	126
Wieloznaczności a rozumowania	128

Naukowa metoda utrwalania przekonań

Nowe zestawienie metod utrwalania przekonań	135
Dyskusja wokół pogrupowania metod	135
Próba uchwycenia racji podziału	135
Kryterium „hipotezy naukowej”	136
Uściślenie i nowa propozycja	141
Metody pierwszościowe	143
Metoda uporu	143
Metoda autorytetu spontanicznego	145
Metody drugościowe	146
Metoda aprioryczna	146
Metoda autorytetu demokratycznego	149

Metody trzeciościowe	151
Wprowadzenie	151
Abdukcja – racjonalny namysł	153
Dedukcja – wnioskowanie w oparciu o schemat	159
Indukcja – porównywanie przewidywań z obserwacjami	162
Przekonanie – argument czy argumentacja?	167
Utrwalanie przekonań a rozumowanie	167
Paradoks Zenona a działanie	167
Uznanie przekonania	168
Między fundacjonalizmem a sceptycyzmem	172
„Pierwsze zasady” jako immanentna struktura aktu poznania	172
Teza o poznawalności rzeczy realnych	174
Przekonanie od strony architektury nauk	181
Filozofia pierwsza. Faneroskopia i matematyka	181
Nauki normatywne. Logika, etyka, estetyka	187
Ontologia i metafizyki szczegółowe	191
Zakończenie	197
Przekonanie warunkowane doświadczeniem	197
Społeczny, publiczny charakter przekonania	200
Przekonanie a rzeczywistość	202
Literatura cytowana	207
Indeks	217